

ONDERWIJS SPIEGEL 2024

JAARLIJKS RAPPORT
VAN DE ONDERWIJSINSPECTIE

ONDERWIJSSPIEGEL 2024

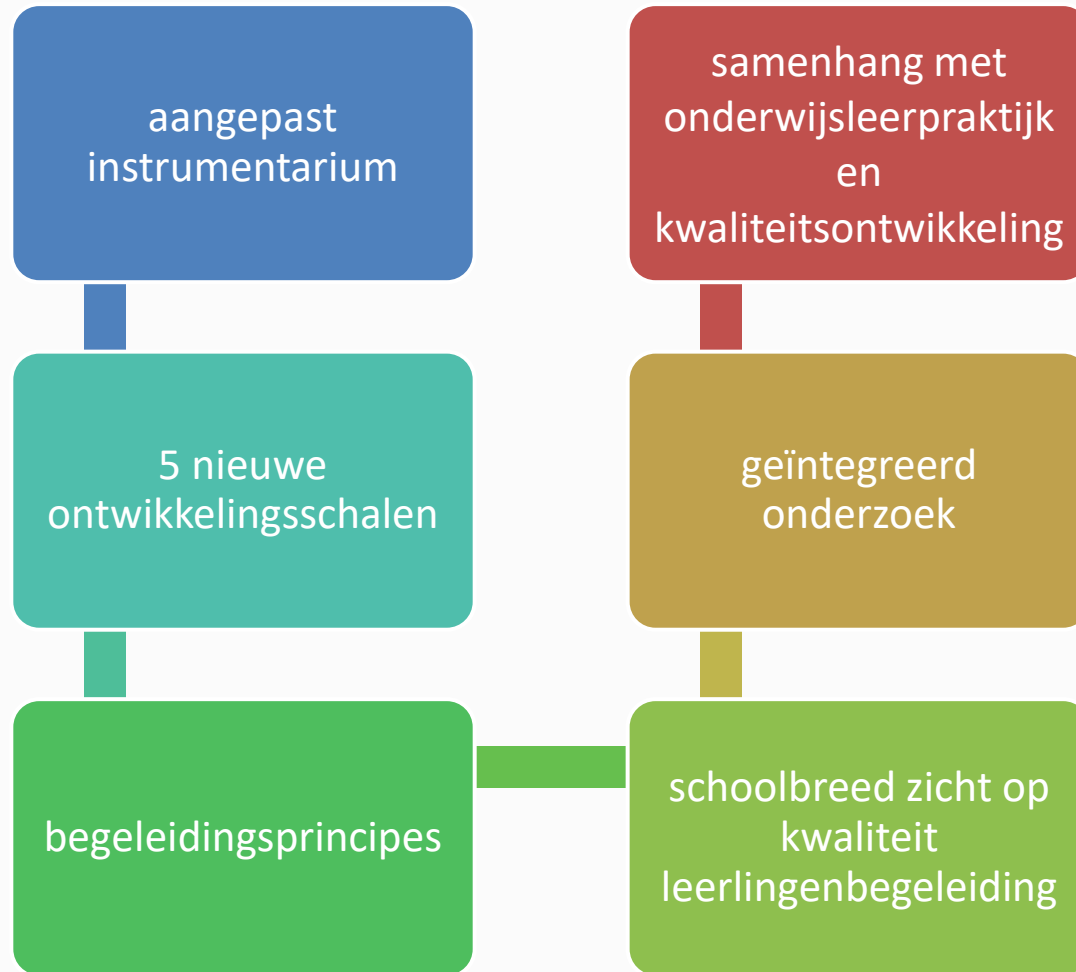
Een geïntegreerd onderzoek
naar leerlingenbegeleiding en
gelijke onderwijskansenbeleid

Elke De Bolle
Hilde De Rijbel

27 maart 2024

LEERLINGENBEGLEIDING & GELIJKE ONDERWIJSKANSEN

IN DEZE SESSIE...

Wat was de
aanleiding voor
een gewijzigde
aanpak?

Hoe ziet het
kwaliteitstoezicht er
nu uit?

Wat kunnen we leren
uit de resultaten van
de try-outs in 2022-
2023?

Referentiekaders

Principes Inspectie 2.0

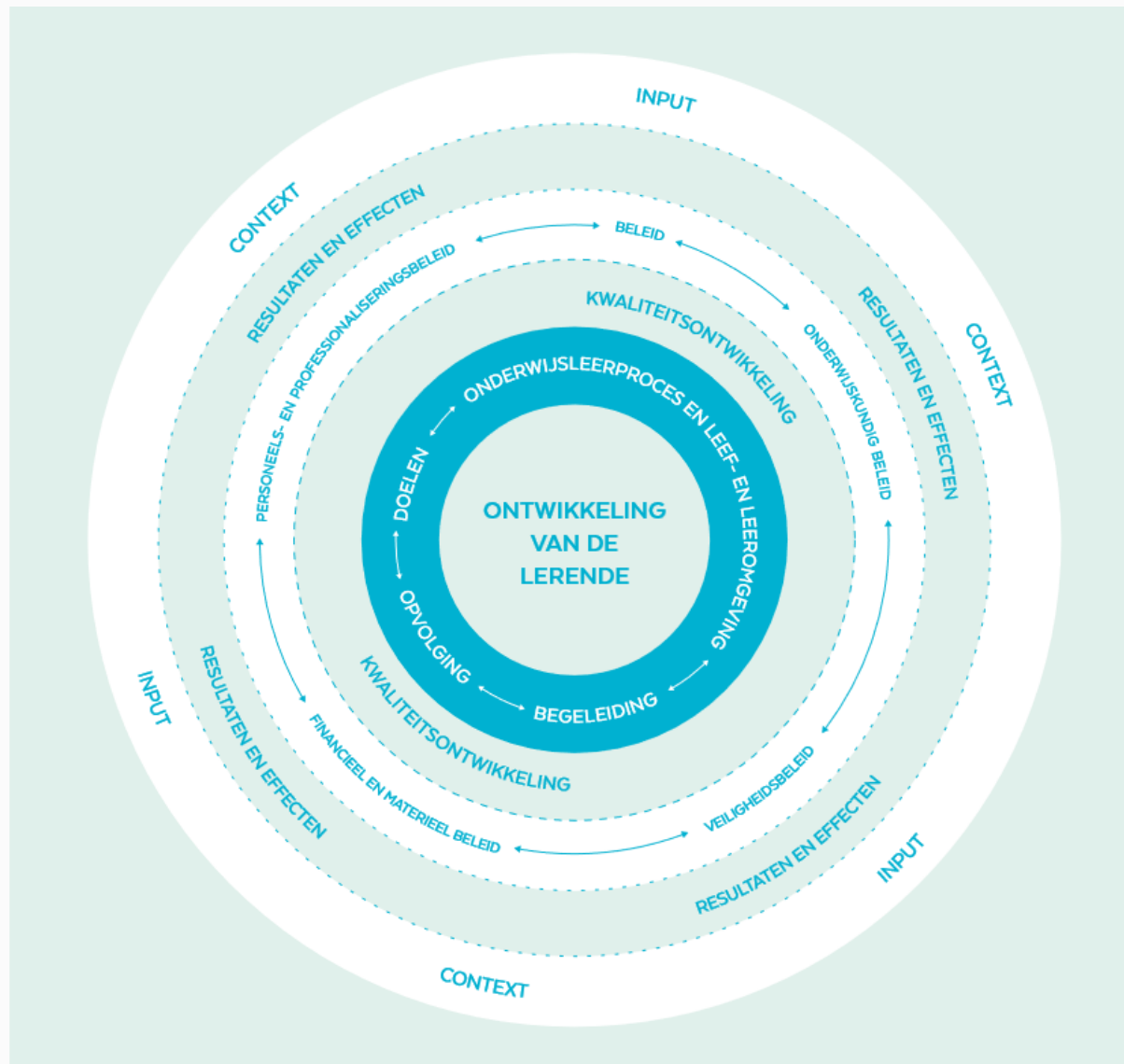
INSPECTIE 2.0

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Onderwijsregelgeving

REFERENTIEKADER ONDERWIJSKWALITEIT

Het OK referentiekader voor onderwijskwaliteit

Rubriek
Deelrubriek
Kwaliteitsverwachting

Beleid	
Beleid	
BL1	De school ontwikkelt en voert een gedragen, geïntegreerd en samenhangend beleid rekening houdend met haar (ped)agogisch project.
BL2	De school geeft haar organisatie vorm op het vlak van cultuur en structuur.
BL3	De school werkt participatief en responsief.
BL4	In de school heerst een innovatieve en lerende organisatiecultuur.
BL5	De school bouwt samenwerkingsverbanden uit die het leren en onderwijzen ten goede komen.
BL6	De school communiceert transparant over haar werking met alle betrokkenen.
Onderwijskundig beleid	
BL7	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend beleid op het vlak van leren en onderwijzen.
Personeels- en professionaliseringbeleid	
BL8	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend personeelsbeleid dat integraal en samenhangend is.
BL9	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend professionaliseringsbeleid en heeft hierbij specifieke aandacht voor beginnende leraren.
Financieel en materieel beleid	
BL10	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend financieel en materieel beleid.
BL11	De school beheerst de kosten voor alle lerenden.
Fysieke en mentale veiligheid van de leef-, leer- en werkomgeving	
BL12	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend beleid met het oog op de fysieke en mentale veiligheid van de leef-, leer- en werkomgeving.

Resultaten en effecten		Ontwikkeling stimuleren	
R1	De school bereikt de minimaal gewenste output bij een zo groot mogelijke groep van lerenden.		
R2	De school streeft naar welbevinden en betrokkenheid bij alle lerenden en het schoolteam en naar tevredenheid bij ouders en bij andere relevante partners.		
R3	De school streeft bij elke lerende naar zoveel mogelijk leerwinst.		
R4	De school stimuleert de studievoortgang van elke lerende.		
R5	De school waarborgt de toegang tot onderwijs voor elke lerende.		
R6	De school streeft naar effecten op langere termijn bij alle lerenden.		
Kwaliteitsontwikkeling		Vormgeving onderwijsleerproces en leef- en leeromgeving	
K1	De school ontwikkelt haar kwaliteit vanuit een gedragen visie die vertaald is in de onderwijsleerpraktijk.	V1	Het schoolteam en de lerenden creëren samen een positief en stimulerend school- en klasdimaat.
K2	De school evalueert haar werking cyclisch, systematisch en betrouwbaar vanuit de resultaten en effecten bij de lerenden.	V2	Het schoolteam en de lerenden gaan positief om met diversiteit.
K3	De school borgt en ontwikkelt de kwaliteit van de onderwijsleerpraktijk.	V3	De leef- en leeromgeving en de onderwijsorganisatie ondersteunen het bereiken van de doelen.
		V4	Het schoolteam biedt een passend, actief en samenhangend onderwijsaanbod aan.
		Begeleiding	
D1	Het schoolteam realiseert doelgericht een brede en harmonische vorming die betekenisvol is.	B1	Het schoolteam geeft de begeleiding vorm vanuit een gedragen visie en systematiek en volgt de effecten van de begeleiding op.
D2	Het schoolteam hanteert doelen die sporen met het gevalideerd doelenkader en zorgt voor samenhang tussen de doelen.	B2	Het schoolteam biedt begeleiding zowel op het vlak van leren en studeren, onderwijsloopbaan, psychisch en sociaal functioneren als preventieve gezondheidszorg.
D3	Het schoolteam hanteert uitdagende en haalbare doelen.	B3	Het schoolteam biedt elke lerende een passende begeleiding met het oog op gelijke onderwijskansen.
D4	Het schoolteam expliciteert de doelen en de beoordelingscriteria.	B4	Het schoolteam geeft de begeleiding vorm samen met de lerende, de ouders/thuisomgeving en andere relevante partners.
		Opvolging	
		O1	Het schoolteam geeft de lerenden adequate feedback met het oog op de voortgang in het leer- en ontwikkelingsproces.
		O2	Het schoolteam evalueert op een brede en onderbouwde wijze het onderwijsleerproces en het behalen van de doelen.
		O3	Het schoolteam stuurt het onderwijsleerproces bij op basis van de feedback- en evaluatiegegevens.
		O4	Het schoolteam beslist en rapporteert onderbouwd over het behalen van de doelen bij de lerende.

REGELGEVING

Wat was de aanleiding voor een gewijzigde aanpak?

REGELGEVING

Decreet leerlingenbegeleiding (2018)

- De school ontwikkelt een **beleid** op leerlingenbegeleiding.
- “Kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding bevordert **de totale ontwikkeling** van alle leerlingen, verhoogt hun welbevinden, voorkomt vroegtijdig schoolverlaten en creëert **meer gelijke onderwijskansen.**”
- Leerlingenbegeleiding = **erkenningsvoorwaarde**

REGELGEVING

Decreet leerlingenbegeleiding (2018)

- De school ontwikkelt een **beleid** op leerlingenbegeleiding.
- “Kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding bevordert **de totale ontwikkeling** van alle leerlingen, verhoogt hun welbevinden, voorkomt vroegtijdig schoolverlaten en creëert **meer gelijke onderwijskansen.**”
- Leerlingenbegeleiding = **erkenningsvoorwaarde**

Decreet basisonderwijs – Codex secundair onderwijs

- De school ontwikkelt een beleid op leerlingenbegeleiding. Het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid wordt erin **geïntegreerd**.
- Het schoolteam voorziet voor elke leerling **een passende begeleiding met het oog op gelijke onderwijskansen.**

REGELGEVING

Decreet leerlingenbegeleiding (2018)

- De school ontwikkelt een **beleid** op leerlingenbegeleiding.
- “Kwaliteitsvolle leerlingenbegeleiding bevordert **de totale ontwikkeling** van alle leerlingen, verhoogt hun welbevinden, voorkomt vroegtijdig schoolverlaten en creëert **meer gelijke onderwijskansen.**”
- Leerlingenbegeleiding = **erkenningvoorwaarde**

Decreet basisonderwijs – Codex secundair onderwijs

- De school ontwikkelt een beleid op leerlingenbegeleiding. Het zorg- en gelijkeonderwijskansenbeleid wordt erin **geïntegreerd**.
- Het schoolteam voorziet voor elke leerling **een passende begeleiding met het oog op gelijke onderwijskansen.**

Decreet leersteun (2023)

- De school coördineert de samenwerking met het leersteuncentrum.
- Individueel aangepaste curricula (IAC), trajecten voor leerlingen met OV4-verslag
- Kwaliteitsvolle afweging redelijke aanpassingen
- Samenwerking gewoon en buitengewoon onderwijs
- Buitengewoon onderwijs: inzet op terugkeer naar het gewoon onderwijs.

REGELGEVING

Decreet betreffende kwaliteit van onderwijs

- Opdracht onderwijsinspectie om tijdens een **doorlichting**
 - na te gaan of de school een kwaliteitsvol **beleid op leerlingenbegeleiding** ontwikkelt, implementeert en evalueert.
 - een evaluatie uit te spreken over het **gelijke onderwijskansenbeleid**.
 - na te gaan of de school voor leerlingen met een IAC-verslag kwaliteitsvolle **individueel aangepaste curricula** realiseert.
 - Na te gaan of de school voor leerlingen met een OV4-verslag kwaliteitsvolle onderwijstrajecten realiseert.

KWALITEITSTOEZICHT

Hoe ziet het
kwaliteitstoezicht er nu
uit?

DE ONDERZOEKSVRAGEN

Onderzoeksvraag 1

In welke mate ontwikkelt de instelling haar eigen kwaliteit, met bijzondere aandacht voor de aansturing en de kwaliteitsbewaking van **de onderwijsleerpraktijk en de leerlingenbegeleiding?**

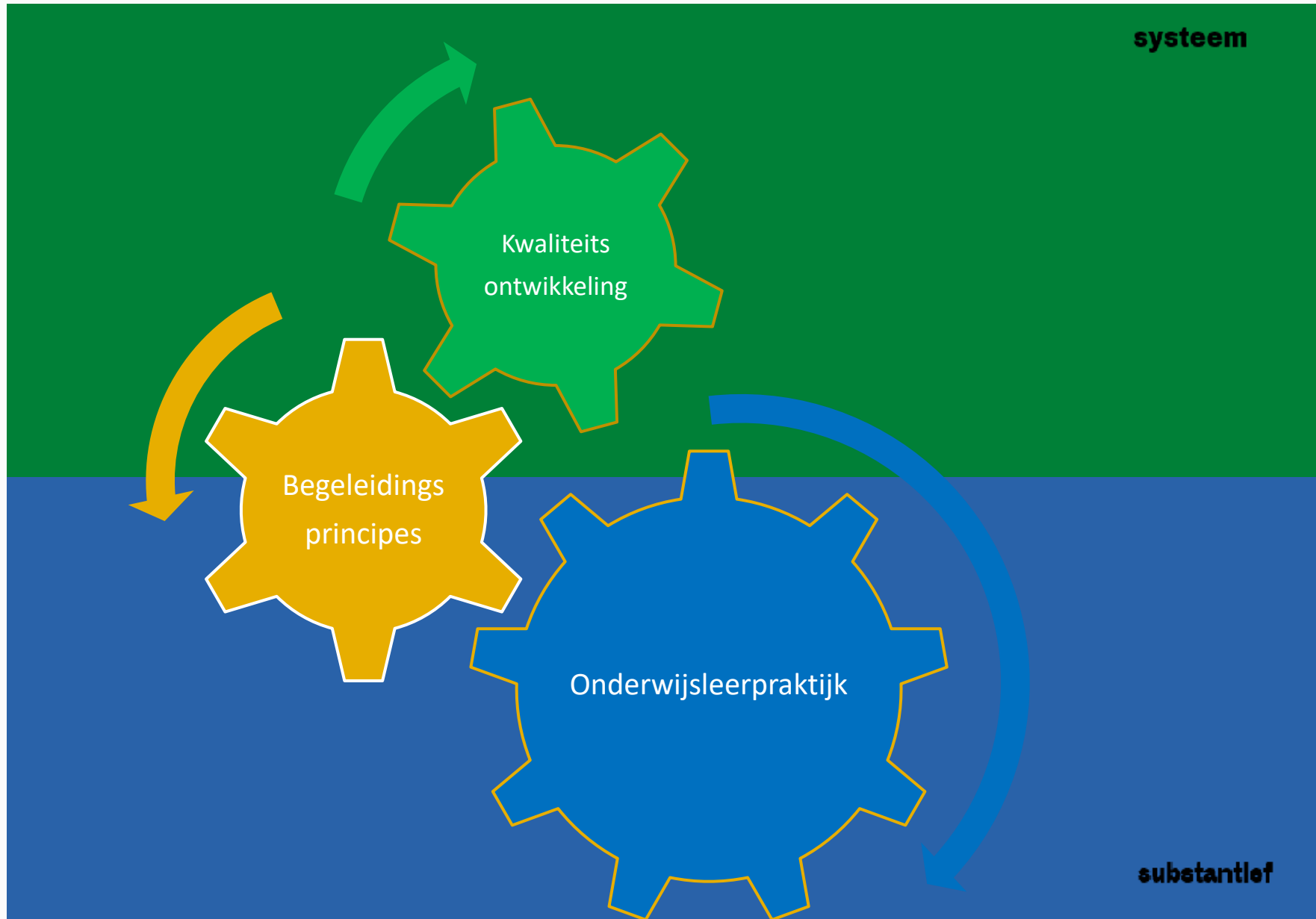
SYSTEMONDERZOEK

SUBSTANTIEF ONDERZOEK

Onderzoeksvraag 2

In welke mate verstrekt de instelling kwaliteitsvol onderwijs waarbij **de begeleiding volgens het zorgcontinuüm, de ondersteuning van de teamleden, het onderwijs en de begeleiding op maat, de leer- en ontwikkelingsgerichte instructie en de materiële leeromgeving** tegemoetkomen aan de kwaliteitsverwachtingen uit het referentiekader en respecteert ze de regelgeving?

HET ONDERZOEK

KWALITEITSONTWIKKELING

- Visie, beleid en kwaliteitszorg met betrekking tot de leerlingenbegeleiding en het gelijke onderwijskansenbeleid

K1 visie en strategisch beleid

K2 organisatiebeleid

K3 onderwijskundig beleid

K4 cyclische evaluatie van de kwaliteit

K5 betrouwbare evaluatie van de kwaliteit

K6 borgen en bijsturen

BEGELEIDINGSPRINCIPES (BAO-SO)

■ Principes voor een kwaliteitsvolle begeleiding

BP1 Begeleiding volgens het zorgcontinuüm

BP2 Positieve en inclusieve cultuur

BP3 Ondersteuning van de teamleden

BP4 Interne samenwerking

BP5 Externe samenwerking

Op basis van de principes van handelingsgericht werken, met als doel:

- Zicht krijgen op verschillende aspecten van de begeleiding
- Toepasbaar in verschillende werkerterreinen
- Holistische benadering (begeleidingsdomeinen, fasen zorgcontinuüm, integratie GOK)
- Flexibiliteit

Geïntegreerd met het onderzoek kwaliteitsontwikkeling en onderwijsleerpraktijk

- aan de hand van gesprekken, documentenstudie, observaties, bevestigingen,...

BEGELEIDINGSPRINCIPES (BUO)

■ Principes voor een kwaliteitsvolle begeleiding

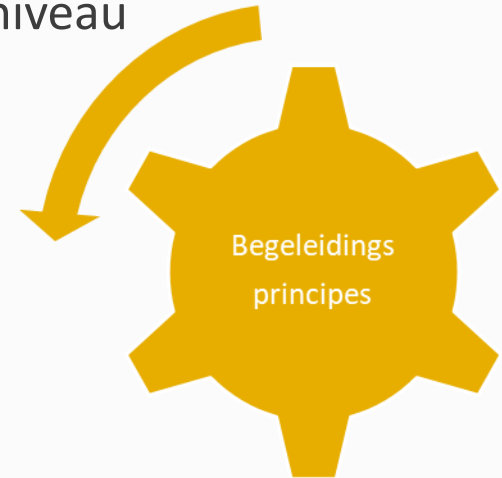
BP1 Passende begeleiding op school- en doelgroepniveau

BP2 Positieve en inclusieve cultuur

BP3 Ondersteuning van de teamleden

BP4 Interne samenwerking

BP5 Externe samenwerking

Geïntegreerd met het onderzoek kwaliteitsontwikkeling en onderwijsleerpraktijk

- aan de hand van gesprekken, documentenstudie, observaties, bevestigingen,...

ONDERWIJSLEERPRAKTIJK (BAO-SO)

■ Elementen van leerlingenbegeleiding binnen de onderwijsleerpraktijk

Brede basiszorg: O3-O4-O5-O6-O7

De brede basiszorg betreft het stimuleren van de ontwikkeling van alle leerlingen. Dat uit zich in een krachtige leeromgeving en een systematische opvolging van de leerlingen. Een sterke brede basiszorg werkt preventief. In het toezichtskader van de onderwijsinspectie is de brede basiszorg geïntegreerd in de ontwikkelingsschalen O3 (Leef- en leerklimaat), O4 (Leer- en ontwikkelingsgerichte instructie/aanpak), O5 (Effectieve feedback), O6 (Materiële leef- en leeromgeving) en O7 (Leerlingenevaluatie).

Onderwijs en begeleiding op maat (voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften): O2

Een leerling met specifieke onderwijsbehoeften is een leerling voor wie redelijke aanpassingen (waaronder het inzetten van remediërende, differentiërende, compenserende of dispenserende maatregelen naargelang de noden van de leerling) nodig zijn in de fase van verhoogde zorg of in het kader van een GC-verslag, OV4-verslag of een IAC-verslag.

ONDERWIJSLEERPRAKTIJK (BUO)

- Elementen van leerlingenbegeleiding binnen de onderwijsleerpraktijk

03-04-05-06-07

Biedt de school kwaliteitsvol onderwijs voor alle leerlingen (van deze doelgroep)? Dat uit zich in een krachtige leeromgeving en een systematische opvolging van de leerlingen. In het toezichtskader van de onderwijsinspectie is dit geïntegreerd in de ontwikkelingsschalen O3 (Leef- en leerklimaat), O4 (Leer- en ontwikkelingsgerichte instructie), O5 (Effectieve feedback), O6 (Materiële leef- en leeromgeving) en O7 (Leerlingenevaluatie).

Onderwijs en begeleiding op maat (voor iedere leerling met OV4-verslag/ IAC-verslag): O2

Neemt de school passende maatregelen voor iedere leerling obv een cyclisch proces van handelingsplanmatig werken?

DE LEERLINGENBEGELEIDING EN HET GELIJKEONDERWIJSKANSENBELEID (GOK) OP SYSTEEMNIVEAU EN SUBSTANTIEF NIVEAU

Kwaliteitsontwikkeling	Begeleidingsprincipes	Onderwijsleerpraktijk
SYSTEEMNIVEAU	SUBSTANTIEF NIVEAU	
Kwaliteitsontwikkeling leerlingenbegeleiding en GOK op schoolniveau	Kwaliteit leerlingenbegeleiding en GOK op schoolniveau	Kwaliteit leerlingenbegeleiding en GOK op klasniveau (groep leerlingen/ individuele leerling)
K1 – Visie en strategisch beleid K2 – Organisatiebeleid K3 – Onderwijskundig beleid K4 – Cyclische evaluatie van de kwaliteit K5 – Betrouwbare evaluatie van de kwaliteit K6 – Borgen en bijsturen	BP1 – Begeleiding volgens het zorgcontinuüm/passende begeleiding op school- en doelgroepniveau BP2 – Positieve en inclusieve cultuur BP3 – Ondersteuning van de teamleden BP4 – Interne samenwerking BP5 – Externe samenwerking BP1 – Vormgeving van de begeleiding BP2 – Positieve en inclusieve cultuur BP3 – Leren en studeren BP4 – Onderwijsloopbaan	O2 – Onderwijs en begeleiding op maat O3 – Leef- en leerklimaat O4 – Leer- en ontwikkelingsgerichte aanpak/instructie O5 – Effectieve feedback O6 – Materiële leef- en leeromgeving O7 – Leerlingenevaluatie

→ Het scenario bepaalt de selectie van K- schalen, BP-schalen en/of O-schalen.

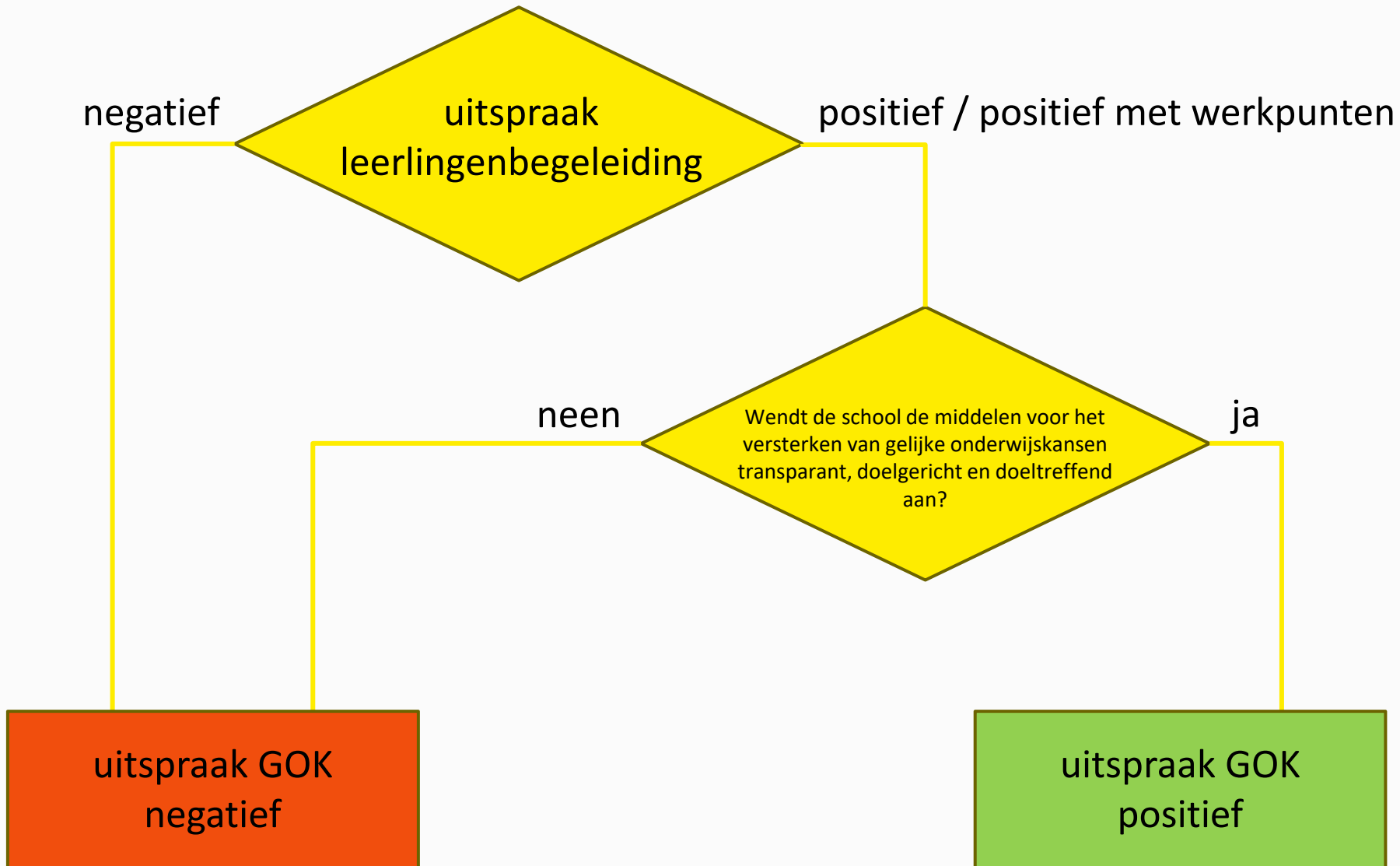
UITSPRAAK LEERLINGENBEGELEIDING MET HET OOG OP INCLUSIE EN GELIJKE ONDERWIJSKANSEN

Drie mogelijke uitspraken:

- **negatief** ▶ verschillende tekortkomingen
- **positief met werkpunten** ▶ beperkte tekortkomingen
- **positief** ▶ komt tegemoet aan het referentiekader

UITSPRAAK GELIJKEONDERWIJSKANSENBELEID

Enkel indien er een uitspraak leerlingenbegeleiding is en de school GOK-middelen ontvangt.

UITSPRAAK GELIJKEONDERWIJSKANSENBELEID

- “transparant, doelgericht en doeltreffend” impliceert het bestaan van streefdoelen, indicatoren en een tijdspad ((bu)bao, (bu)so)
- De school is vrij in de manier waarop ze de streefdoelen, de indicatoren en het tijdspad bepaalt.
- *bao: de manier waarop de school via haar gelijkeonderwijskansenbeleid werkt aan de optimale leer- en ontwikkelingskansen van al haar leerlingen wordt opgenomen in het schoolwerkplan ([BaO/2005/09](#)).*

ADVIES EN UITSPRAKEN

ADVIES	UITSPRAAK LEERLINGENBEGELEIDING	UITSPRAAK GELIJKEONDERWIJSKANSENBELEID
<p>Doel: de verdere erkenning van een school beoordelen.</p>	<p>Doel: de leerlingenbegeleiding (beleid en uitvoering) beoordelen.</p>	<p>Doel: het gelijkeonderwijskansenbeleid geïntegreerd binnen de leerlingenbegeleiding beoordelen (m.i.v. de besteding van de GOK-middelen).</p>
<p>Decretale grond: kwaliteitsdecreet art. 39 §5</p>	<p>Decretale grond: kwaliteitsdecreet art. 38 §1 3°</p>	<p>Decretale grond: kwaliteitsdecreet art. 39 §5</p>
<p>Impact: de school kan haar erkenning verliezen; <i>bij een gunstig advies:</i> de school is verplicht om de tekorten weg te werken. <i>bij een ongunstig advies:</i> de school moet een engagement tot remediëring met externe begeleiding en ondersteuning aangaan</p>	<p>Impact: <i>bij een negatieve uitspraak of een positieve uitspraak met werkpunten</i> is de school verplicht om de leerlingenbegeleiding te versterken.</p>	<p>Impact: <i>bij een negatieve uitspraak</i> moet de school een engagement tot remediëring met externe begeleiding en ondersteuning aangaan; <i>twee opeenvolgende negatieve uitspraken GOK</i> leiden tot de halvering van de GOK-middelen voor één schooljaar en een nieuwe evaluatie binnen een termijn van 1 jaar.</p>

BEGELEIDINGSPRINCIPES (22-23)

Wat kunnen we leren uit de resultaten van de try-outs in 2022-2023?

153
bao

BP1 (125)
BP3 (81)
BP4 (72)
BP2 (21)
BP5 (7)

24
so

BP1 (20)
BP3 (20)
BP4 (4)
BP2 (3)
BP5 (1)

RESULTATEN ONDERWIJSSPIEGEL

Begeleiding volgens het zorgcontinuüm (BP1)

Het schoolteam begeleidt de leerlingen planmatig volgens een continuüm van zorg waarbij de mate van individualisering toeneemt naarmate de nood aan begeleiding stijgt. Het schoolteam verzamelt actuele en relevante context-, input- en outputgegevens over wat de ontwikkeling van leerlingen kan belemmeren en bevorderen. Het heeft zicht op de onderwijsbehoeften op school-, groeps- en leerlingniveau voor de vier begeleidingsdomeinen. Op basis daarvan bepaalt het schoolteam doelen voor de begeleiding en neemt het preventieve acties en begeleidende maatregelen met het oog op inclusie en gelijke onderwijskansen. Het schoolteam volgt de effecten van de begeleiding op.

RESULTATEN ONDERWIJSSPIEGEL

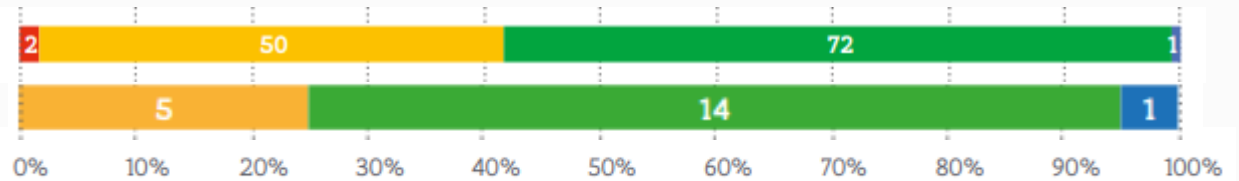
BP1 – BEGELEIDING VOLGENS HET ZORGCONTINUÛM

- Het schoolteam begeleidt de leerlingen planmatig volgens een continuüm van zorg ...
- ... waarbij de mate van individualisering toeneemt naarmate de nood aan begeleiding stijgt.
- Het schoolteam verzamelt actuele en relevante context-, input- en outputgegevens over wat de ontwikkeling van leerlingen kan belemmeren en bevorderen.
- Het heeft zicht op de onderwijsbehoeften op school-, groeps- en leerlingniveau voor de vier begeleidingsdomeinen.
- Het schoolteam bepaalt begeleidingsdoelen, onderneemt preventieve acties en neemt maatregelen met het oog op inclusie en gelijke onderwijskansen.
- **Voor iedere leerling met specifieke onderwijsbehoeften bepaalt en monitort de klassenraad de doelen en de redelijke aanpassingen.**
- Het schoolteam volgt de effecten van de begeleiding op school-, groeps- en leerlingniveau op.

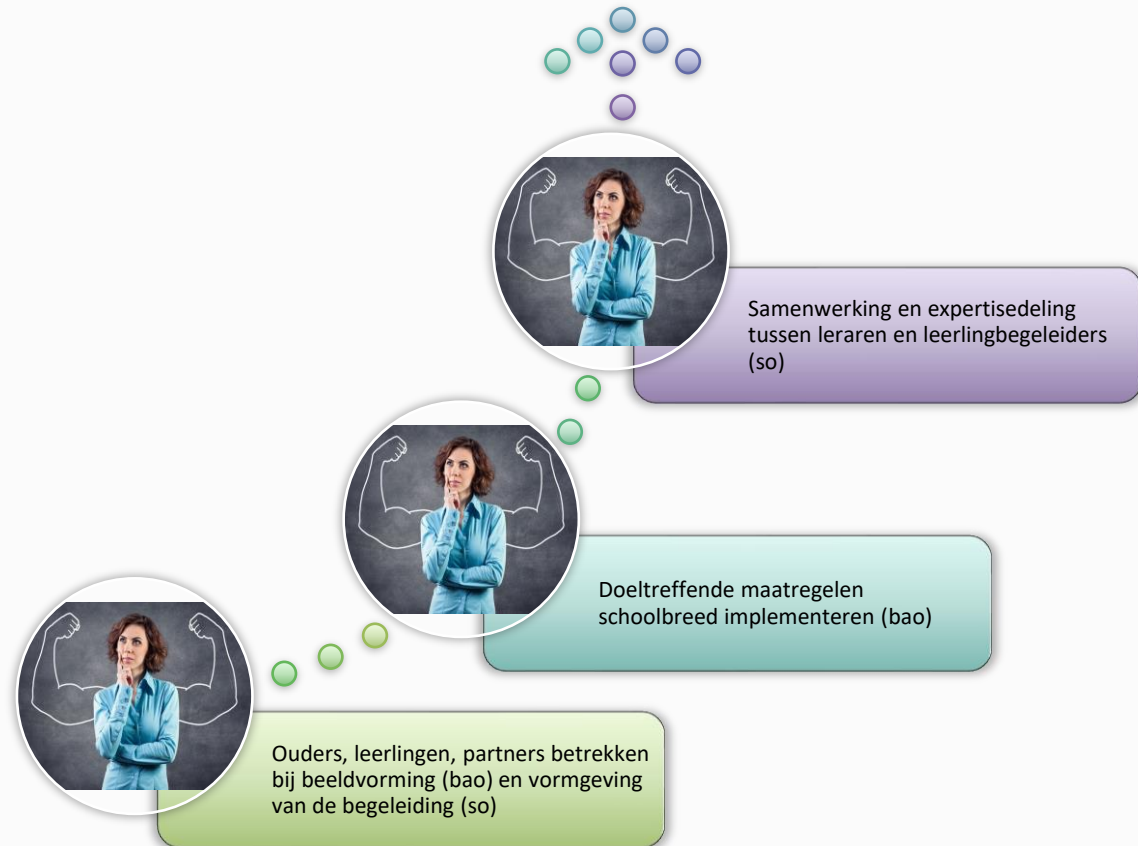
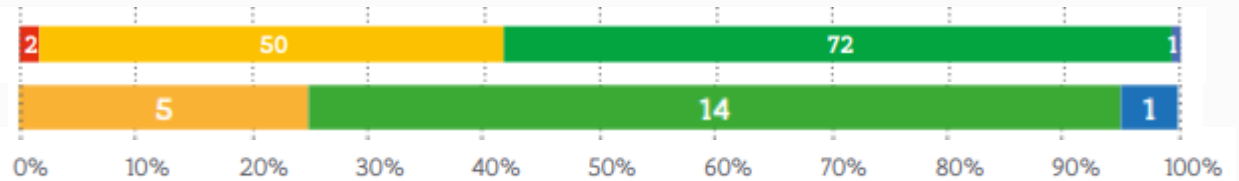
RESULTATEN ONDERWIJSSPIEGEL - sterktes

Begeleiding volgens het zorgcontinuüm (BP1)

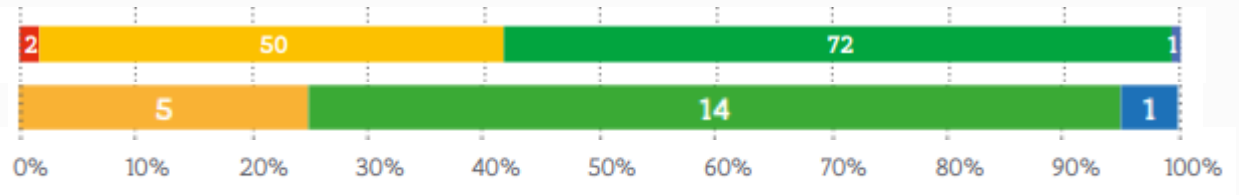
RESULTATEN ONDERWIJSSPIEGEL - sterktes

Begeleiding volgens het zorgcontinuüm (BP1)

RESULTATEN ONDERWIJSSPIEGEL – te onderzoeken

Begeleiding volgens het zorgcontinuüm (BP1)

School als actor
in de verhoogde
zorg?

Bao

Snel
doorverwijzen
naar externe
(betalende)
hulpverlening?

Minder sterke
krachtige
leeromgeving?

So

Interactie tussen
leerlingenbegeleiders
en leraren?

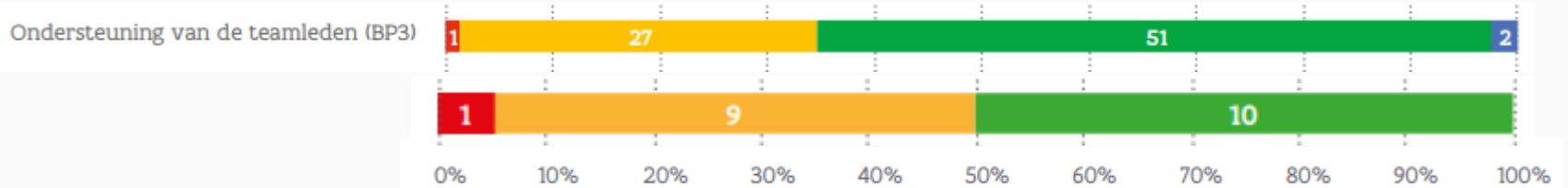
RESULTATEN ONDERWIJSSPIEGEL

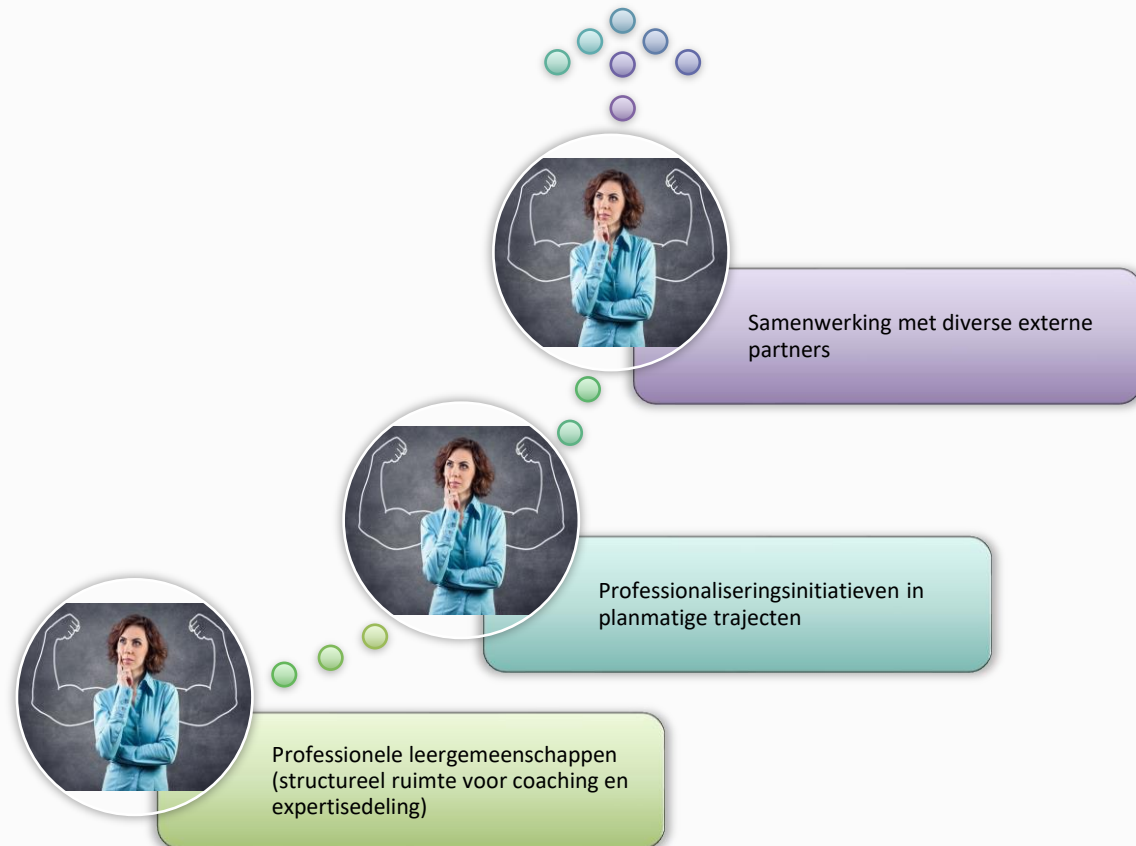
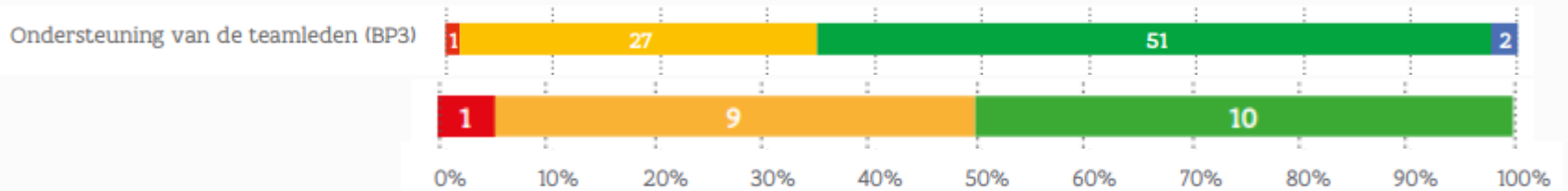
Ondersteuning van de teamleden (BP3)

Het schoolteam heeft zicht op de ondersteuningsbehoeften van de teamleden op het vlak van begeleiding. Op basis daarvan bepaalt het schoolteam ondersteunings- en professionaliseringsactiviteiten die de onderwijsleerpraktijk en de begeleiding versterken.

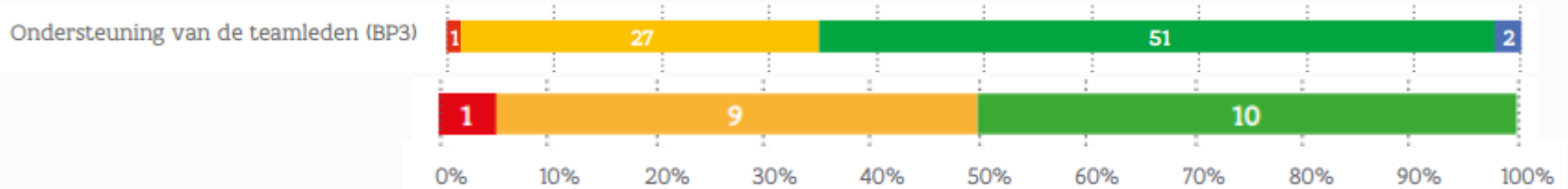
RESULTATEN ONDERWIJSSPIEGEL - sterktes

RESULTATEN ONDERWIJSSPIEGEL - sterktes

RESULTATEN ONDERWIJSSPIEGEL – te onderzoeken

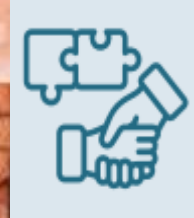

Bao

Inzicht van het schoolteam in de verwachtingen op het vlak van verhoogde zorg?

So

Zicht van leraren op het 'waarom' van de redelijke aanpassingen? (behoefte?, doelen?)

Begeleidingsprincipes

VRAGEN?

